

FRIZE

Revistă lunară de literatură și cronică

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV. Strada de Mijloc No. 24 A.

Exemplarul 4 lei.
Abonamentul 50 lei anual.

PENTRU POEM.

Poesia de azi, cu valențe neînchipuite de culoare și simțire, constituie anotimpul cel mai senin al literaturii noastre. Și vorbim de o anumită poezie, de flacăra albă de ger a unei anumite spiritualități, ca de o orchestrație completă.

Un peisaj, un motiv de contemplație nu mai trăiesc prin ele înșile, într'o înșiruire de slove meșteșugite căci o aspră necesitate a scrisului a atins domeniile subconștientului și aurorele revelației. Poate pentru că hazardul e uluitor de repede acceptat. Poate pentru că arderea sufletească la înalta temperatură a contemporaneității a trecut dela faza lentă la faza unor explozii parțiale.

Revuistica românească prezintă o impresionantă floră poetică.

(Diletanții, acești minunați purtători de făclii, ca în toate timpurile și de toată mâna, îngroașe stihuirea adâncă a celor chemați).

Abundența lirică din ultima vreme însă, este născută sub dublul semn: al evoluției și al diluării.

Aveam oroare de o întreagă producție poetică provincială, fără orizonturi, de un sentimentalism effimian, când nu e de un modernism plat, incoherent.

Singura revistă în care s'au clătit sentimente și înfrângerii sincere, la mare tensiune poetică a fost „Bilete de papagal“. Toate revistele actuale, mai mari ori mai mărunte, sunt egale în a îmbrățișa o manieră, o definită tendință, un fel de producție literară.

„Bilete de papagal“ era un creuzot în care se amestecau substanțe extrem de variate, pentru a realiza o cerință, e adevărat elementară, a artei: a cuprinde o întreagă spiritualitate, a îngloba specificul românesc în poezie, într'o epocă.

Vreamea de acum e favorabilă stihuitoilor. Lecțiile slovelor de taină se înmulțesc. Dintr'un lux, dintr'un obiect de curiozitate, cartea de poeme a devenit o hrană necesară.

Deacea „Frize“ invidiază „Biletele“.

Paginile ce urmează nu văd lumina tiparului dintr'o pornire tinerească, ci din dragostea noastră pentru cuvântul acesta cu cer muzical. Mulți nu ne-au înțeles. Mulți nu ne înțeleg. Nu avem nevoie.

Pentru că fapta noastră e desinteresată.

Ștefan Stănescu

Spațiu viu.

Prin ceace sunt
Pașii alunecă, aripa sue.
Mă'nfioară orice cuvânt,
Mă umple par'că orice statuie

Ochi omenești
In apele Albastrului visat se cufundă,
Rece ca șarpele fiecă undă
Mă'ncinge.

Mă dor
O stea când s'aprinde
Un ochiu când se stinge
Dar din tot ce'nconjur
Gândul doar mă cuprinde.

Alergând după propriul meu
Chip aureolat
Străbat
Până în poalele lui Dumnezeu
Marginea mantei lui, de văpaie
Simt cum mă taie
In două părți ce nu se cunosc,
Ca pe oameni și timp.

Mă naște
Lumina ochiului care cunoaște
Mă desmiardă
Mai mult ochii care au să mă piardă.

Ca pe o pânză de in
Svârlită'n senin
Vântul mă sfâșie și mă coase
Cu ace de raze tăioase
Și fir de timp-lung.

Din marele strung
Al mișcării,
Veșnic înnoitor al zării
In învățare las să cadă
Esențe și forme
Peste brutala plămadă
A inerțiilor enorme.

Pentru piept de păsări am largul
Care atrage catargul
Nădejdlor și-avântul care strânge
In oboseala aripelor sânge.

Pentru cei ce și-au legat oblâncul
Cu spada răsbunării am adâncul
Care 'nchide sub pleoape
Visuri și ape
Și întuneric de spaime rotate
Cum adormitele porți de cetate.

Pentru pomul cu un singur drum,
Pentru mărirea jertfei scrisă'n fum
Și pentru cel ce nu se găsește 'ntraltul
Am înaltul
Care 'nflorește'n inimi să irumpă
Seninuri singure de piatră scumpă

Și care 'ntre șesuri și munți
Zidește eternele punți.

Dar cel mai mare dar pe care-l simt
Mai prețios cu cât îl caut,
E tremurarea aerului strimt
In flaut.

Acolo nesfârșitul îmi restrâng
Și suferind între pereții lui,
Martirizat în cântec, rîd și plâng
In răsul și jelirea fiecui.

Mircea Pavelescu.**Călător prin umbra sa.**

... le visage de Nosferatu qui est en
meme temps la carte de France.

A. Bréton

Peste batista orbitoare a respirației
a fulminat inelul vampirului.

Te așteptăm Nosferatu cu magia oglinzilor oarbe
cneazule trecând prin sângele meu, cu urechea păroasă,
e pentru tine această halucinantă invocare
pentru tine aceste reptile hidoase ale neputinții
care mi se urcă pe umeri și-mi ling obrazul
când chem vocale din șoldul descompus în memorie.

Să căutăm ieșiri cu pașii noștri fără timp
prin gardurile ca niște membre tremurătoare ?
Privește copiii cu mâinile împietrite
într'un gest de asasinare a sângelui
când prin ochii dilatați de imensitatea viziunii
trec ciorchini de trupuri, broderie de vis
împletită sub lentilele disperării.

Privește chinuita încolăcire aeriană,
buze ocrotesc un rut mitologic
din rămășițele căruia s'a aprins petrolul florilor roșii.
Cine vede, cine păstrează în puls această fotografie
pe care o voi retușa spre trezie cu degetele
departe de zona marelui suflu liturgic (!)

Nu știm, e obrazul tău Nosferatu lângă pupile
sau harta, colindată de vre-un străbun nesătul,
cu fronturile verzi și roșii trecând prin cravata mea
ca prin quarțuri, înfrângerile conquistadorilor.

BCU Cluj / **Elegie.** University Library Cluj

Morții ne sunt mai scumpi în somn
le oferim inele, palmele'n cupă
și ferestre prin care respiră munții.
Spre amintirea fumegând ca o supă
ai revenit cu cicatricea din mijlocul frunții.

Atunci s'au despletit tablouri și niște rude,
servitori pe care nu-i cunoșteam.
Ce ude tremurau perdelele, ce ude!
și muntele intra tiptil pe geam.

Erau voci cari adunau ceața
prin căprioare alunecau ceruri de lapte
și carabinele se umezeau dimineața
cu o brumă de lapte.

Doica stingea luna, oprea ceasul
îți culegea, bucolică, pasul,
când tremurau silabele'n fântâni
prelungită de ogari bătrâni.

Recital.

pentru Suleica.

Dansul păstae, dansul harbuz
ucis cu'n secol mult anterior
când chinuitul pașă senior
privea din perne mut și lehuz.

Lasă piciorul lângă cafea
buricul pune-mi-l în lulea
iar medalionul roșcat și crud
sub limba caldă, ascuns la ud.

Când te înțepă pe omoplați
sângele negru a șapte bărbați
desfaci cu șerpilor greoi în auz
dansul păstae, dansul harbuz.

1) ... den grossen feierlichen Hauch.

Coca Farago

Poemă simplă pentru început de primăvară.

Ca o privire de ochi morți,
Gândul în liniște s'a pironit.
Intr'un colț de suflet
Părerile de bine și de rău au adormit.

Dorul mi se risipește'n văzduh, asemeni polenului de floare
Și, câteodată, plânsul pe care-l tac mă doare.
Pela fereastră-mi trece'n fiecare zi o'nmormântare...
Fragedă, primăvara s'a ivit la capăt de cărare.

Poemă pentru cântecul din mine.

Cântecul din mine e pornit din soare
Și-i zdrobit de pietre ca un fulg de nea,
Cântecul din mine are vrăji de floare
Și e tot ce poate spune viața mea...

Cântecul din mine nu se talmăcește
Nici în șoapta stinsă-a dorului meu, nici
În chemarea mută-a gândului ce-mi crește
Spre văzduh, bătându-și aripile mici...

Cântecul din mine-i viers de apă vie,
E o taină veche și e colț de vis,
Cântecul din mine și se'nchină ție
Neștiind că'nchide adâncimi de-abis,

Neștiind din lumea lui să'ntrezărească
Ce urzește viața dincolo de noi,
Vine lângă tine, tainic să-ți șoptească
Pe ce drum se'ntoarce gândul înapoi...

Teofil Lianu

Peisaj.

Pilpție spornic stele svirlite pe cer,
dorm în adânc de sihle izvoarele multe.
Cerbii fricoși din mers s'au oprit să asculte
crengi înflorind sub degete albe de ger.

Zărilor strimte taie cărări peste gând,
pas de opincă scîrție aspru 'n zăpadă.
Haite de lupi adulmecă proaspăta pradă.
Dorm peste măguri anii de cine știe cînd.

Ulmii ridică brațe subțiri de cleștar
blagoslovind lumina pe crengi înghețată.
Picură 'ncet, ca floarea de măr de curată
peste 'ntuneric, pacea din lanul stelar.

AUREL CHIRESCU**Indoeli.**

Intre noi stă cerul ca o sabie și întrebarea ca un fum,
 tâlcurile nu le știu decât până la marginea luminii
 și nu pot culege din tăcerea care mă'mparte,
 nicio urmă a risipirii mele de-acum,
 pentru semnul care să m'adune și să mă termine.

Dorm undeva furtuni pe care nu le putem stârni,
 fulgere pe care nu le putem aprinde
 și inimi pe care nu le putem înflori.

Privirile în care ard legende și minuni
 au asfințit acolo de unde numai anotimpurile se'ntorc,
 ca niște sboruri smălțuite 'n alt tărâm,
 ca niște vâltori dospite'n alte genuni.

O! plânsul lumii de os,
 unde fiecare lacrimă 'mpietrește 'ntr'o stea
 și unde fiecare vis e un dans luminos
 ca o adiere de catifea.

A cui inimă o mai căutăm în țarină și'n flori?
 Al cui glas îl mai despletim în viori
 dacă toată mirările curg spre un paradis
 unde ochiul e stea și steaua, vis.

Destrămări.

Un gol sue 'n sânge din pământ sau din vis.
 Toate sensurile s'au oprit între liniște și moarte,
 Toate porțile din elegie s'au deschis
 Spre apusul ne'ncăput în inimă și carte.

Semnul înalt a trecut de cuvinte
 Ca un ecou de sunetul lui.
 Din lumi de piatră cad oseminte
 Și priviri de sânge, din statui.

Legendele nu-și mai găsesc eroii
 Și din minuni sfinții s'au reîntors pe rug.
 Prin basme au putrezit smei și strigoi
 Și din doine cucii fluerului fug.

Fiecare nimb e obosit de propria-i lumină
 Și fiecare apus de cenușa din el; —
 Numai florile se logodesc în vechia tină
 Cu-aceeași stea în deget — drept inel.

Legendă.

Voi ști de-acum să opresc toate luminile vrășmașe
 Și toate sensurile care vin ca niște ape să mă lingă.
 Trece-mă pe malul celalt, Caron, luntrașe, —
 Să-mi sărut steaua 'nainte ca să se stingă...

O! e atât de bine aci 'n palatul besnei
 Unde nu e nici o lacrimă să-mi ardă tăpile
 Ci numai melodii negre îmi tremură pe fluerul glesnei
 Ca la gâtul fecioarelor triste, sălbile.

Despletindu-și cu fiecare gest câte o aripă de lut
 Sufletele în jurul meu se leagănă ca ielele.
 Ei! dac'ai ști tu, frate viu, rănile unde ți s'ascut
 Și voi, frați morți, unde vă putrezesc stelele..

Alexandru Călinescu.**M Â I N E**

Miine-cînd peste ora de-acum amintită silabic
Vor înflori — ca un lujer amar — desnădejdiele toate,
Miine — cînd vei trăi în mine — precum culoarea'n
[petale uscate
Am să-ți caut imaginea gurii în crucea trifoiului mic.

Pentru tristețile tale — sufletul se va zăvori în albe
[litanii ;

Pentru minile mici — gîndul va'mpleti incantații.
Mine voiu iubi mai mult firul de iarbă din câmpiile
[fără de spații
Și-am să mă rog pentru odihna mărilor cînd vor bate
[metanii.

Cum apa'n fântâni — peste crugul tăcerii — vrînd
[să-mi rămâi,

Imi voiu prinde de cumpăna minii nuferi din soare.
Ci — înhăitat cu drumul — mă voiu risipi din zare în
[zare

Miine — cînd v'a'ncolți din zăpadă floarea dintii.

Poem desfigurat.

De-aș fi plecat prin țara asta — cînd
Sufletul nu pășise spre desnădejde încă,
Urcînd genunchii munților — ajuns pe stîncă —
Aș fi privit spre șesuri, șuerînd.

Intr'un tîrziu, de-acolo coborît, ca să ascult
Tăcerea din fîntîni

Ori plînsul apelor clătînat peste vreme —
La răscrucile — unde drumețul se teme —
L-aș fi sărutat pe Isus pe frunte și mini.

Geana ta, depărtare, cu zări albăstriei,
Mi-ar fi fost în ocolul tăcerii de seară.
Dragă, precum trupul unei zile de vară
Răstîgnit pe cîmpii.

Dar am rămas aici, mereu înrădăcinat . . .
Țipătul mi-l sînger în palma ovală.

Oraș provincial, urbă natală,
Tare-s uitat !

Amintire.

Sunau desacordate sirenele și tristă
Chema o geamandură vapoarele din larg,
Noi urmăream o navă, desancorată'n noapte
Cu cîntece la proră și stele la catarg.

Îți mai aduci aminte de-un țarm blazat pe care
Cădeau din sbor lăstunii ca niște jucării ?
Am înțeles că-i toamnă ; tu dintr'o floare albă
Mușcai desamăgită petalele tîrzii.

Iar marea la picioare — cînd tremuram pe diguri —
Sfărma de lespezi negre sîni reci de porțelan, —
Și nu veneau corăbii cu plante nici cu pasări
În colivii cu scrînciob de fîldeș sau mărgean.

Pavel Nedelcu**Album**

S'a răsucit în sine gîndul pur :
Abil danseur făcînd o piruetă,
Și-a țîșnit — cu aripi de azur
La glezne — spre a cerului paletă.

Din larg balans pe frînghii de eter
A coborît pe perna unui nor
Să-și prindă — pînten — luna, la picior,
Cu cătărămi de stele și mister.

Vertiginos — sfidînd din zboru-i tîna .
Trupului meu — în 'nalt pieri rotund ;
Și-am tremurat — cu noaptea și lumina —
Pe rînd — ca un pîriu pe drum de prund.

Stih de veghe.

Tăcerea bate'n timpla nopții — cum un ceas —
Sclipiri de desnădejde și înfrîngeri
Cînd pe peronul sufletului sună pas
Fluturarea despletită-a unei plîngeri.

Tristețile pun gîndului pecete de lut,
Între sprincene scrijilă durerea semn,
De arc de liniști — tremurînd durut —
Cadavrul lunii spînzură solemn.

Pe muchiile zării, năluciri și ore
Siluetează dur singurătatea, —
Troznește cerul presimțiri sonore
În dricul nopții — clătînînd cetatea . . .

Ceasuri de noapte.

Statui de întuneric și de fum
În suflet frica'naltă'n greul ceas
Cînd pe prundișul cerului — duium —
Strigoi sfarmă liniștea sub pas.

În groapa veșniciei — aruncă Viața
Materiile clipelor — tăcută ;
Pe geamul lunii văd paloarea morții
Cînd buza nopții gura îmi sărută.

În arcu bolții sferice o stea
Și se prăvale undeva în vid.
Visează mina — floarea funerară, —

Și-aud tăcerea ciocînînd în zid . . .

Theodor Constantin

Inscripție pe prora unui cargobot.

Cum nu ți se fring gleznele murdare
cînd treci legănîndu-te ca o trestie plăpîndă,
(ca și cînd ai fi golit,
bețiv și păcătos cum ești, douăzeci de pahare
cu abisint sau cu vin oțețit
purtînd sacul de-o sută kg. în spinare ?)
Măi Mitică, hamal bețiv, cu plăci de oțel pe sub piele !
De două săptămîni
tu și cu tovarășii tăi sinteți robii molohului celuiia de mare.
Sudoarea voastră ar fi umplut fîntîni
cu apă sărată și amară
pe care ați vrea s'o bea ca pe o doctorie
acei ce-au scîrbă de pielea voastră păroasă și murdară.

*

Uite, molohul cu pîntecele deschis așteptînd, a ațipit;
(nu-l supără că sbîrînaie pe aproape un elevator)
soarele îndârjit
de-atîta aur ce se răsfață pe cheiu
și-a deschis cuptor după cuptor.

*

Măi Mitică, hamal bețiv care nu crezi în Dumnezeu;
care muncești cu trupul gol pînă la brâu;
care înjuri soarele

fiindcă ți-a uns trupul cu ulei de cocos;
care umbli în ismene, ca un nătărău,
care ai țărîna în păr-u-ți cu fire de argint;
care devii filosof cînd bei absint;
care de douăzeci de ani
încarci într'una molohii de mare;
care te-ai hirjonit adesea pentru cîțiva gologani
dar n'ai făcut niciodată închisoare;
care ai acasă copii și-o nevastă
ce mîncă adesea bătaie
și totuși te iubește ca o proastă.
Măi Mitică, hamal ce-ai fi putut ajunge ca Panait Istrati
dacă soarta ți-ar fi vrăjit frumos cînd erai plod în copae,
uite pe cheiu aurul porumbului așteaptă
să fie cărat în pîntecele molohului de mare;
aleargă iute de deșteaptă
toată calicimea din oraș
să care tot aurul acasă
în poale și cu sacii plini
ca să aibă totdeauna „pentru masă“.
Măi Mitică hamal bețiv și păcătos,
de douăzeci de ani cari tot aur pentru streini:
Ai să știi și tu, îfine, ce înseamnă „prisos“.

George Popa

C o b o r î r e .

Fântânile 'nceputului cînd s'au deschis
m'au scos din prunduri vechi de ape,
stea albă, cu mirajul sub-pămîntean închis —
îngerii destinului au fost aproape
și m'au trecut în cartea pe care scrie: Vis.

De-atunci în scoici albastre, ermetice tipare,
îmi înfloresc azurul pe crengi de năzuinți;
se suprapun tăcerile ca'n verde fund de mare,
ochii rămân tineri și cumînți.

Vreau să știu dulceața aurului din noroi
pe care îl știți fiecare din voi —
în lumea mea e prea mult basm, e prea mult soare,
trupul stă intact ca un potir
și vreau să știu ce rău e cînd te doare.

Ochii mă dor de argintul zăpezilor,
mă ametește căldura amiezilor;
taie-mi Doamne aripile albe de înger
și 'ndrumă-mă prin spinii veacului să sînger.

Romanticul din veacuri vechi cu lună
să moară sinucis
mulțimile cînd se adună;
și eu călcînd pe propriul meu vis
să prind în brațe vuet și furtună.

B. IORDAN**Poveste tristă.**

Am scris povestea asta pe fiecare nor,
Am spus-o țărinii cu urechea lângă ea,
O știe vântul călător
Și-am aruncat-o'n soare pe-o mărgea.

Părinții mei mi-au dat-o s'o trăiesc
Din anii cei dintii ai trudei lor.
Mi-a pus în ea tot chinul pămîntesc
Și-amarul unui smoc de alior.

M'a bătut, prin vreme, ploaia și zăpada,
Cinii m'au lătrat ca pe-un străin,
Oamenii m'au alungat prin sate, cu grămada
Și mi-au dat să beau cupe cu venin.

Simt în carne o doină veche,
Uñ alean ce vine de departe.
Zumzuie molcom și tainic în ureche
Și nu-i scrisă'n nici-o carte.

Pentruce să mă mai plec spre mine, azi,
Ca să'ncheg din semne vechi o doină ?
Sufletul meu fuge, ciută printre brazi
Și în urmă cade liniștită moină.

Cine să s'aplece peste truda mea,
Peste sufletul cuprins de noapte ?
Cine să ridice colțul palid de perdea
Și să-mi cînte'n auz șoapte ?

Poate-o frunză mică de cais
Legănată'n soare fără rost,
Poate umbra răcoroasă a unui vis
Care este'n mine — care a mai fost ?

Poate va veni o giză mică
cu aripi de curcubeu și canava,
Poate-o neagră și trudită rîndunică,
Poate mama, poate altcineva.

Cine-a clătînat din plin pelinul
Peste inima și peste trupul meu ?
Cine-a'nfipt întrinsa spinul,
De tot sîngeră mereu ? . . .

ȘTEFAN BACIU**Bemol seral.**

blondei

Năvi de cînt legănavu absente în seară
Acorduri ca niște vâsle de mătase și pluș
Pașii umblau nestatornici pe inimi și vară
Părul de aur, strună pe fermecatul arcuș.

Drumuri aduceau trupul înapoi
O, cântecul ochilor - licoare turnată'n pupile
Struna de suflet vibrează sub noi
Zâmbetul alb, caliciu de zambile.

Creionate treceri peste podul gândului ud
Cortina plecării sfîșiată ca o durere ;
Peste ploi, peste timp, pașii-i aud
Ca pe o prietenească și cotidiană revedere.

E. Ar. Zaharia

RECUNOAȘTERE

Port chimir și fluer vechiu arborosean
Și pe Ștefan Vodă ca pe un unchiu în minte,
Sângele arcașilor ostru și fier binte
Bate'n vadul trupului verde sub mintean,

Cușmă și opincă și răcori de fag,
Cerbi ce trec în lună setea să-și adape
Turnul ce coboară nouri albi pe ape
Si luceferi mari înfloriți în prag,

Apele prin care a trecut viteaz
După zimbrul țării Dragoș și cu Molda,
Dârji haiduci cu flinte, cerul țării, holda —
Culmele albastre de povești și brazi,

Dealuri de lumină calde ca un sân
Și trecutul aprig, stele pe hotare —
Iar prin sânge-mi umblă Decebal călare:
Ceru 'l poartă 'în spate ca un braț de fân.

Am crescut cu anii mit bucovinean,
Suflet viu cules de pe plai de vis
Și 'n albastrul zilei fruntea mi-am deschis
Ca o gură nouă pe-un străvechiu vulcan.

BCU Cluj / Silviu Roda Library Cluj

COCHETĂRIE POSTUMĂ

Când în leșia unei toamne sure,
Voi fi cum lepezile reci și dure
Când trupul meu va mirosi a ceară
Și toți în juru-mi vor vorbi în șoaptă,
Când surd și mut și orb, în miez de seară
Voi fi doar amintirea cea mai coaptă,
Cu plumb în cearcăne și pleoape roșii
Tu vei purta de mână curioșii.

Dintr'un nelămurit și vag orgoliu
Vei pune pânze scumpe'n stâlp de doliu.
În curte-or răsuna alămuri pline
Și 'n vârfuri vor veni până la mine
Tristeți, rostogolite monoton
În leneș tact de talger și trombon.

Eu, adecuat decorului sinistru,
Voi fi 'n jachetă sumbră, de ministru;
La piept, batista favorită, de olandă
Bogat udată 'n „apă de lavandă”,
Sfidând, va decora trupul defunct.

Tu, imi vei așeza părul cărunt
Și-o crisantemă albă și stingheră
Vei prinde'n haină, lângă butonieră;
Și 'n cearcănul crispat, sculptat în soclu
De os, imi vei înfige un monoclu. . .

Prietenii te vor crede nebună.
Tu-i vei privi cu roșii ochi, și bună,
Le vei mărturisi c'a fost o glumă
Cochetăria mea postumă.
. . . Iar eu, în apa pleoapelor sleite,
Voi face melci cu case 'ncolăcite.

Cronica

Victor Stoe : „Intrebare de stele.“
Buc. 1934.

Asistăm, fără îndoială, la o impresionantă eferescență lirică. Mai acordate, mai dezacordate, lirole deslănțue nuanțele unei poetice trecută prin toate experiențele. Poetică frământată de un lot — mai mult sau mai puțin mare, pentru fiecă nuanță — de versificatori în parte intrați în desuetudine. Dorința de a apărea în vitrină (nerăbdarea, gândul acesta că nu e prea devreme, iar peste câțiva ani va fi deja prea târziu) explică abundența poeziei noi românești.

„Intrebare de stele“ însă am certitudinea că a ieșit dintr'o neînălăturabilă necesitate.

O carte minoră, cu poezie mătăsuată.

Fiecare vers e un „noli me tangere“, o capcană de amintiri, de tristeți, de neîmpăcări.

Am rămas în pădure,
Ca o urmă de ciută,
Pe care o stea o mângâie
Cu lumină pierdută.

(Umbră)

În această strofă e strânsă toată bunătatea unui suflet. Și pretutindeni:

In foc de mângâieri și de tristeți
Cuprind tăcut
Poema toată.

(Fior)

Câteodată întâlnim elemente de pastel:

Coboară soarele cu fața'n toarsă
Și'tinde drumuri de aramă spre pădure
(Reculegere)

D. Victor Stoe e un contemplativ iremediabil. Poezia sa minoră, dar de subtile nuanțe, prezintă frumuseți noi în poezia românească. Alegeți bucățile de antologie: „Măinile tale Viola“, „Pescăruș“, „Mama“ și „Elegie“.

„Intrebare de stele“ e un regal poetic.

E. Ar. Zaharia : „Minois“. Editura
Iconar. Cernăuți.

D. E. Ar. Zaharia are talent. Dovadă ne stau cele 5 poeme din placheta de față, în care sentimentalismul e îmbrăcat în haină de sărbătoare. Ne amintește uneori de Nichifor Crainic din minunata „Țară de peste veac“:

Cu bucuria'n inimi ca'n soare o cadână
Ne luminau luceferi nemuritori în jur
și sufletul vâslea'n eternitate pur
ca pe-un copil, ținându-l prezența ta de mână.

Dar nota personală accentuată în celelalte strofe, ne arată multiple posibilități.

Cităm:

Căci promisiunile strălucesc inapte
Ca niște galbeni falși în visterie

Am poposit la praguri de albe mânăstiri
unde pridvoare scunde îmi zăgrăveau alțițe
și voveozi ca tine de tineri și domnițe
cu-obraji plini și cerul Moldovei în priviri.

Și când va veni ceasul vom muri odată
pentru că ne-am vrut așa spre nadir

și poate ne va legăna în cimitir
o noapte ca un dolman, înstelată.

Atunci și-a rupe lujerul o stea
cu fir de aur scriind cerul și lunecând spre
miazănoapte
în pădurile lui Dragoș la vreme grea de noapte
de s'or trezi copacii mirați de moartea mea.

Tristan Tzara : „Primele poeme“, ur-
mate de Insurecția dela Zürich, prezen-
tată de d. Sașa Pană.

Poemele d. Tristan Tzara au mare preț. Intâi, pentru că au frumusețea simplității sentimentelor, o frumusețe primitivă, apoi pentru că ele formează fundalul pe care s'a ridicat o întreagă poezie așa zisă modernistă.

Embrionar, găsim în „poeme“ toate tendințele acestei poezii.

Sânt versuri frumoase:

E atât de întuneric că numai vorbele-s lumină,
Se întorc pescarii cu stelele apelor

Trece frigul pe coridoare când înserează
Ca un șarpe foarte lung târindu-și coada pe lespezi.
Uneori poemul este îmbibat de emoție:
Trec în șiruri lungi pe stradă fete de pensionat
Și în fiecă privire-i câte-o casă părintească.

În „Indoeli“ poetul se joacă, cu câteva imagini:

Am scos visul vechi din cutie cum scoți tu o
pălărie etc.

Ne interesează primele poeme ale d. T. Tz. întrucât au născut mișcarea revistei „Unu“, mișcare ce nu se poate trece cu vederea vorbindu-se de poezia românească.

D. Sașa Pană semnează „Insurecția dela Zürich“, conștiințioase rânduri lămuritoare.

a. m.

Zaharia Stancu, „Tălmăciri din Ser-
ghei Esenin“. Editura „Cartea româ-
nească“.

De câțiva ani d. Zaharia Stancu a împrăștiat în periodicele românești traduceri după Serghei Esenin. Cântărețul popular, așa de apropiat de sufletul masselor, a rămas totuși strein marelui public și dacă traducerile risipite ici-colo au intrat numai în conștiința unor inițiați, desigur că mănunchiul de prezentări din volum va avea o mai largă rază de pătrundere.

Nu e ușor lucru să te identifice cu un mare svăpăiat, care este în același timp un perpetuu inadapabil, decât grație afinităților sufletești, duse până la ade-vărata înțelegere a mentalității slave și a concepției speciale a acestui Serghei, fruct al lumii ce năzuiește și luptă din greu pentru schimbarea destinului.

Credem că d. Z. S. s'a apropiat îndeajuns de ceea ce este specific în arta lui Esenin și o primă dovadă este în conținutul confesional al bucăților traduse, care rezumă foarte bine atât crezul autorului cât mai ales al unei generații de poeți striviți între alternativa de-a face artă, ori de-a ridica în slavă niște concepții politice și sociale care s'ar fi putut să nu fie ale lor.

Se strecoară printre rândurile poemelor, o grea dezolare și o impresie de zădărnice, care nu poate să te inducă în eroare asupra socotelilor acestui

rus de lume nouă, care rămâne însă sclav numai al frumosului și al vieții.

Considerăm că meritul traducătorului este cu atât mai mare, cu cât nu s'a rezumat la o tălmăcire rece, ci a putut reda însăși sensul acestor confesiuni.

Poemele „Drumul meu“ și „Spovedania unui huligan“ sânt caracteristice pentru aderența la viața a mușicului care a rătăcit într'o lume pe care n'a putut-o apropia nici înțelege, dar pe care a trăit-o din plin până la epuizare.

Mai presus de toate însă, se degajă din traduceri darul închiderii în versuri a imaginilor locurilor natale și nostalgia isbei, care l-au urmărit pretutindeni, chiar când material a fost departe de ele.

„Ce minunat mesteacăn
Și ce piept!
Nicio femeie n'are
Unul la fel.
Din câmpuri
Oameni stropiți cu soare,
Se'ntorc în sat în care cu secară“.

sânt versuri ce desvăluiesc primitivul deposedat de lumea înțelegerii sale.

Marea neliniște ce l-a purtat ca o furtună într'o viață a cărei axă întâmplările o frânseseră, și acel dor după orizonturi largi ce l-a condus și pe el ca pe orice creator de frumuseți, se întâlnește în fiecare vers.

„Tot ce e viu“, cuvântă pentru această stare sufletească, cât și pentru gratuitatea sbuciumului ce l-a torturat.

„Ca și atunci sunt mândru și cutezător
Pasul mi-e nou; nici o cătușă nu-l strânge.
Inainte mă băteau peste bot
Acum sufletul mi'noată în sânge“.

Sânt în volum poesii cărora d. Zaharia Stancu s'a ferit să le altereze înțelesul, prin încataramare în formulele regulilor literare.

Altele însă, pot fi considerate ca făcând parte dintr'o realizare originală de mare ținută și din acestea vom indica: „Mi s'a urât trăind“, „In ceas străveziu“, După suvița întunecată“ ș. a.

Cine citește volumul de tălmăciri nu poate să nu rămâie cu o impresie aproape justă despre arta lui Esenin. Considerăm însă că o prezentare a înțelelesului ce-a dat tălmăcitorul acestei opere, precum și o înfățișare a unei vieți atât de interesante, erau deopotrivă necesare lectorului.

N. K.

Constantin Nisipeanu: Metamorfoze. „Unu“.

D. Const. Nisipeanu se găsește în scurt timp la al doilea volum, cuprinzând 13 poeme. Am vrea să spunem că nu ne prea împăcăm cu acest fel de prezentare parțială, fragmentară (Cum ai tencui și văruri fiecare etaj al unei viitoare clădiri).

Ceeace reținem este un progres vădit dela „Cartea cu grimase“ în care găseam un sensualism feroce, facilități, toate explicabile la un debut.

Fără a reuși să se debaraseze din mrejele de mătase ale unor multiple influențe, d. Const. Nisipeanu caută să se realizeze mai serios, scăpat de sentimentalismul baudelairian din cea dintâi carte, lucid. Am recunoscut în aproape toate poemele duhul lui Voronca, care pare a fi pus stăpânire în această fază pe tainele inspirației d. Const. Nisipeanu. Ii lipsește evident inspirația de largă cuprindere a acestuia din „Peter Schle-

mihl“ cu răsufletul poetic din „Poemele sunt ciubotele de șapte poști“. Astfel se identifică foarte lesne, următoarele versuri:

„Indoi o bucată de cer în palmă
Ca pe o vargă de metal flexibil“ (pag. 13)
„Acum luna e o pleopă pe ochiul depărtărilor“
„Vreau să pătrund în sufletul tău ca într'o țară caldă (17)

Ne-a plăcut în deosebi „Cântecul a murit“ și „Undeva, o călătorie“, aceasta din urmă mai reprezentativă pentru determinarea configurației lirice a d. Const. Nisipeanu.

Cităm pentru regalul celor ce n'au această carte:

„Ascultă cum aplaudă aerul de emoție
Notele au rămas o amprentă pe timpane
Cântecul a murit ca o lebădă
Cu gâtul de crista: încovoiat“

Și:

„Corabia dansează pe mare ca o algă
Pe care corăbierii sunt fluturi adormiți
La provă căpitanul stă singur ca să spargă
Intre masele pipa unui amurg

Dar valurile mării iau forma unui munte
Și clocotesc de parcă fierb într'un cazan
Căpitanul își trage șapca unei furtuni pe frunte
Și binoclează timpul prin norii de catran“

(Undeva, o călătorie)

Am găsit și un rest din turma stelelor și a lunei ca un cioban, a căror exclusivitate o au de fapt bucovinenii, dar asta n'are nici o importanță. Credem că în scurt timp d. Const. Nisipeanu ne va da cartea sa de maturitate.

Teofil Lianu: Cer Valah „Iconar“.

Pe un ton ușor, colorat și transparent, d. Teofil Lianu reușește ca dintr'un material specific bucovinean (luceferi, stele, cale lactee etc.) să ne dea o altă placchetă, în care am găsit uneori lucruri frumoase:

„Stelele în noaptea asta cu frunzișuri calme
sau că au băut din aurul crescut în griie,
sau argintul cald din heleștee, ca din palme,
fiecare-și are mitu'n pale de tămâie.

Numai găinușa cu frumoșii pui de aur
Ce-a eșit pe măgură de cer după mâncare,
Cuibu-și are'n urmă albă de p cior de taur
Ce-a păscut cândva în lanu- acela de cicoare“.
(Cer Valah)

Sau:

„Crini albi, hulubii ce sburau spre răsărit
îi cunoștea pe semne
numai copilăria lui Isus din schit.
Zori albi creșteau frumoși pe cerul dunărean
să-i pască'n ziua miei
Ciobanilor de pe tărâm bucovinean.“

(A căzut bruma stelelor)

Totuși un filon de egală intensitate poetică reușește să obosească. Nu știm de ce nu se îndreaptă inspirația lui Teofil Lianu și spre alte meleaguri mai puțin senine și facile.

Cartea aceasta are uneori porțițe de argint cu încuitori de aur, în dosul cărora surprinzi cu bucurie și alte ceruri. Va trebui să-și coboare ochii depe „găinușa cu puii de aur“ pentru a afla adevăratul tezaur

în altă parte. Altfel riscă să epuizeze materialul și-așa destul de uzat. Mai reținem tonalitatea de inspirație rustică a poemelor acestora și fiorul senzual, singurul intrus, din „Flăcăii paznicului“ care totuși e prea discursivă.

În general „Cer Valah“ e la înălțimea producțiilor bune care ne vin din Bucovina. M. C.

Note.

Ștefan Baciu: născut în 1918. Elev de liceu. Nici un volum. Colaborare: *Vreamea*, *Abecedar*, *Societatea de mâine*, *Treispzece*, *Brașovul literar*, *Plai*, *Frize*, etc.

Alexandru Călinescu: născut în 1908 la Focșani. Colaborări: *Universul*, *Universul literar*; *Bilete de Papagal*: *Răsăritul*, *Revista noastră*, *Provincia literară*, *Ritmuri*, *Spada*, *Frize*, etc.

Redactează cu *Pavel Nedelcu* și *George Car* revista: 13,

Mss: *Desfigurări (versuri)*. *Ispășire (dramă în 3 acte)*, *Infrângeri (nuvele)*; *Lumina oarbă (roman)*.

Aurel Chirescu: Născut în 1911 la Craiova. Facultatea de litere și filozofie.

Nici un volum. În mss.: „*Trăiri în lăuntru*“ (poeme). Colaborare: *Gândirea*, *Universul literar*, *Viața literară*, *Arhivele Olteniei*, *Reviste Scriitorilor și Scriitorilor*, *Ritmuri*, *Brașovul literar*, *Frize* etc.

Redactor al revistei „*Litere*“.

Coca Farago: Născută în 1913 la Craiova. Scrie prima poezie la 7 ani. Nici un volum. În mss: două romane.

Colaborări: *Universul*, *Secolul*, *Vreamea*, *Adevărul literar*, *Ramuri*, *Arhivele Olteniei*, *Linia nouă*, *Poezia și Fremamătul*.

Pregătește o expoziție de alb și negru (compoziție). Intenționează să reia cariera teatrală.

Pavel Nedelcu: născut în 1908 la Panciu. Colaborare: *Falanga*, *Bilete de Papagal*, *Universul*, *Universul literar*, *Adevărul literar*, *Curentul*, *Ritmuri*, *Brașovul literar*, *Răsăritul*, *Provincia literară*, *Express-Ismail*, *Dreapta*, *Pe drumuri noi*, *Orientări*, *Orizontul*, *Abecedar*, *Frize* etc. Mss. *Cartea cu vibrări*; *Un volum poezii pentru copii*; *Adolescenții luminați (roman)*; *Iubirile poetului (Comedie muzicală)* de *Réné Blum* și *Delaquis* (traducere).

Mircea Pavelescu: Născut în 1908 la Iași. Ofițer în marina regală.

Volume în mss: *Expoziții*, *Călător prin umbra sa*, *Parafraze (epigrame în colaborare cu Cincinat Pavelescu)*. Colaborare: *Bilete de Papagal*, *Universul literar*, *Radical*, *Viața Literară*, *Convorbiri literare*, *Cuvântul liber*, *Vreamea*, *Litere*, *Adevărul literar*, *Herald*, *Caete literare*, *Ultima oră*, *Frize* etc.

George Popa: Născut în 1912 la Mediaș. Nici un volum. Colaborare: *Adevărul literar*, *Societatea de mâine*, *Abecedar*, *Hyperion* etc.

Redactează împreună cu poetul *Mihail Axente* revista „*Lanuri*“.

Teofil Lianu: Volume: *Stampe în lumină*, *Cer Valah*, *Rod*. Colaborare: *Plai*, *Junimea Literară*, *Glasul*, *Bucovinei*, *Bloc*, *Alfa*, *Pana literară*, *Frize* etc.

Redactează revista „*Flanc*“.

— Am primit dela Cluj o nouă revistă literară: „*Caleidoscop*“. Cu interesante colaborări regionale: *Ion Th. Ilea*, *C. S. Anderco*, *Octavian Șireagu*, *Emil Isac*, *Eduard Coroi*, *Nistor I. Petre* etc.

— Va apărea în luna viitoare într'o tiparnița brașoveană, placheta „*Călător prin umbra sa*“ a d. *Mircea Pavelescu*.

— „*Progres și Cultură*“ din Tg. Mureș aduce interesante articole. Remarcăm recenzia d. *Septimiu Bucur*. E o revistă cu un aport personal demn de orice laudă.

— Pimim la redacție zilnic sumedenie de reviste și ziare din provincie, Din această ultimă categorie semnalăm: „*Pământul*“, „*Biruința*“, „*Observatorul*“, „*Avântul*“.

— „*Vitrina literară*“ aduce un tempo viu în publicistica românească. Dar de ce nu mai apare?

— „*Neutral*“ al d. *Neculai Roșca* conține o poezie ultramodernistă cu rare efecte și uneori confuză. Vom reveni.

— *Liga culturală secția Brașov* a tipărit într'o broșură trei conferințe din ciclul: *Știință și filozofie contemporană* — contribuție românească“.

1) *S. Mehedinți* (Contribuție românească la *Geografia contemporană*).

Ilustrează această contribuție prin numeroasele hărți ce s'au lucrat la institutul geografic precum și prin cunoscuta sa lucrare: *Terra*.

2) d. *N. Drăgan* (vechimea și răspândirea Românilor pe baza toponimiei și a onomasticeii) stabilește cu bogate documentări, existența *Valahilor* atât în *Panonia* cât și în *Ardeal*, anterioară cuceririi ungurești, precum și persistența lor după acest eveniment.

Este cea mai interesantă conferință, adevărată expunere științifică.

3) *D. P. Sergescu* (*Matematica la români*) ramură de activitate științifică ce s'a desfășurat mai mult în jurul învățământului nostru superior, condus de profesori cu mare renume.

Conferință se rezumă mai mult la un istoric al fazelor prin care a trecut severa preocupare.

Apreciem în general activitatea desfășurată de *L. C. brașoveană*, iar pentru acest nou efort, ce-l continuă pe acel al conferințelor, conducătorii ei merită toate laudele. Credem că lipsește din broșură o prezentare a conferințelor, precum și conciuza trasă din expunerile lor, care se va face, desigur, după tipărirea tuturor vorbitorilor cuprinși de acest ciclu.

— Articolul poemc: „*Răspunsul unui om fără prejudecăți*“ scris de *N. Cantonieru* a fost retras în ultimul timp pentru a nu cauza greutate revistei.